

Österåkers friskola AB
helena.bonnevie@akersfriskola.se

2017-06-27
Dnr 400-2016:6993

Rektor
helena.bonnevie@akersfriskola.se

Beslut

för Akers friskola i Österåkers kommun efter kvalitetsgranskning av undervisningens organisation på skolor där det finns obehöriga lärare

Inledning

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningens organisation på skolor där det finns obehöriga lärare. Som obehörig lärare räknas lärare som undervisar i ämne/ämnena de saknar legitimation för. Syftet är att granska hur rektor, givet situation med obehöriga lärare, leder och organiserar arbetet för att säkerställa att eleverna får en undervisning med sammanhang och utgångspunkt i nationella mål och riktlinjer.

Granskningen genomförs i 28 skolor och avser undervisning i årskurserna 7-9. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Akers friskola ingår i nämnda granskning. Skolinspektionen besökte Akers friskola den 23 maj 2017. Besöket genomfördes av utredare Malin Lundquist och Carina Nilsson. Intervjuer med lärare, rektor och elever har genomförts.

Akers friskola är en fristående skola i Österåkers kommun. Skolans huvudman är Österåkers friskola AB. Akers friskola har 75 elever i årskurserna 7-9. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor har skolan 11 undervisande lärare i de aktuella årskurserna. Rektorns uppgifter visar att 8 av de undervisande lärarna saknar behörighet i något eller några av de ämnena som de undervisar i.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter redovisas de utvecklingsområden som Skolinspektionen identifierat inom ramen för granskningen följt av en motivering. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektors ledning och organisering avseende granskningens syfte behöver utvecklas inom flera områden som omfattas av denna granskning.

Granskningen visar att rektorn inhämtar kunskaper om lärarnas utbildning och behörighet. För de lärare som saknar legitimation efterfrågar hon kontinuerligt om det finns något intresse till studier som skulle leda till behörighet.

Granskningen visar att rektorn arbetar för att rekrytera behöriga lärare för undervisningen, men intensiteten i rekryteringsarbetet varierar utifrån om rektor bedömer att de obehöriga lärarna har andra fördelar som uppväger behörighet.

Granskningen visar att det pågår ett arbete på skolan för att skapa förutsättningar för att ge eleverna en undervisning som utgår från de nationella kunskapsmålen. Skolans framtagna riktlinjer med en gemensam grovplanering för respektive ämne och årskurs är ett led i detta arbete. Den gemensamma grovplaneringen för skolan finns i ett gemensamt digitalt dokumentsystem. På skolan finns det lärare som lägger ut allt material som berör aktuell undervisning; såväl lektionsplaneringar som bedömningsmatriser. Andra lärare använder andra system, till exempel pärmar eller anteckningsblock.

Vid betygsättning samarbetar lärare som saknar legitimation med en legitimerad lärare. Det finns tid avsatt för bedömningsarbete och lärarna söker på eget initiativ kollegor att samarbeta med. Rektorn ger handledning, till exempel då en obehörig lärare uttrycker behov av stöd.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte fullt ut organiserar undervisningen så att eleverna i så hög omfattning som möjligt ska undervisas av behöriga lärare. Skolinspektionen bedömer att rektorn tillsammans med lärarna behöver utarbeta fungerande rutiner för att överlämna information om undervisningens innehåll och elevernas kunskapsutveckling vid lärarbyten. Detta för att säkerställa att eleverna får en sammanhållen undervisning med kontinuitet oaktat lärarbyten. Utöver det finns det behov av att stärka samverkansformerna på skolan i arbetet med bedömning och betygsättning. Här följer en närmare redogörelse av identifierade utvecklingsområden.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- Rektor behöver utveckla arbetet med att använda behöriga lärare i undervisningen.

Motivering till bedömning av identifierat utvecklingsområde

Granskningen visar att eleverna i årskurserna 7-9 i flera ämnen undervisas av obehöriga lärare trots att det på skolan finns lärare som är behöriga för undervisningen i en del av dessa ämnen. Om rektorn i högre utsträckning beaktade lärarnas behörighet i organisationen skulle eleverna i större utsträckning undervisas av behöriga lärare. Rektorn uppger att det skulle vara möjligt att organisera undervisningen så att eleverna i större utsträckning skulle undervisas av behörig lärare, även om det skulle vara svårare schematekniskt.

Skolinspektionen bedömer att fördelningen av behöriga lärare i högre utsträckning bör utgå från elevernas rätt till att undervisas av behöriga lärare. En omorganisation skulle medföra att eleverna skulle undervisas av behöriga lärare i fler ämnen idag.

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att eleverna får en sammanhållen undervisning med kontinuitet oaktat lärarbyten.

Motivering till bedömning av identifierat utvecklingsområde

Granskningen visar att samverkan kring arbetet med att planera och genomföra undervisningen främst sker i ämnesgrupperna. Det framkommer dock att ämneslagens funktion varierar. Vissa ämneslag träffas med kontinuitet och har ett nära samarbete kring undervisningen. Det finns även exempel på ämneslag som träffas mer sporadiskt och utan en egentlig dagordning. I det ämneslaget ingår flera av de lärare som saknar legitimation.

Skolan har under ett par år arbetat med ett projekt för att bland annat skapa en gemensam struktur kring undervisningen. I skolans gemensamma dokument-system finns en gemensam grovplanering för respektive ämne och årskurs. Utöver det varierar det i vilken utsträckning som lärarna använder dokumentssystemet. Några lärare lägger ut all sin planering; såväl grovplanering som lektionsplaneringar samt bedömningsmatriser. Materialet är då transparent för både elever och kollegor. Andra lärare använder istället system med till exempel pärmar eller anteckningsblock. Rektorn uppger att det pågår insatser för att intensifiera lärarnas användande av ett gemensamt dokumentssystem, för att på så sätt kunna säkerställa en kontinuitet i undervisningen vid exempelvis lärarbyten.

Det framkommer att då lärarna gör olika leder det ibland till brister i överlämningar av information vid lärarbyten. Både gällande information om undervisningens innehåll och bedömningen av elevernas kunskapsutveckling, då det inte alltid finns ett relevant underlag för övertagande lärare att ta vid. Vid något tillfälle har övertagande lärare fått be eleverna att skicka in sina gamla arbetsuppgifter för att läraren ska ha något att utgå från i arbetet kring planering och bedömning.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte får en undervisning som på såväl kort som lång sikt planeras och genomförs med genomtänkt progression och

vars innehåll löpande relaterar till tidigare moment i alla ämnen. Skolinspektionen bedömer att rektorn tillsammans med lärarna behöver utarbeta fungerande rutiner för att överlämna information om undervisningens innehåll och elevernas kunskapsutveckling vid lärarbyten. Detta för att säkerställa att eleverna får en sammanhållen undervisning med kontinuitet oaktat lärarbyten.

- Rektor behöver utveckla arbetet med att stödja lärare och skapa en samsyn på skolan i arbetet med att bedöma elevers kunskaper och förmågor.

Motivering till bedömning av identifierat utvecklingsområde

Granskningen visar att diskussioner kring bedömning och betygsättning är återkommande inslag vid till exempel betygskonferenser en gång per termin. Då diskuteras till exempel vilket material som ska finnas vid en överlämning, vad skillnaden är mellan ett terminsbetyg och ett slutbetyg. I samband med betygsättningen samarbetar en legitimerad lärare med en lärare som inte är legitimerad. Lärare tar egna initiativ till sambedömning och de tycker att det finns förutsättningar för att samverka kring bedömning, exempelvis genom ämneslagen, utifrån hur de är placerade i lärararbetsrummen och att det finns tid avsatt i lärarnas schema för bedömning.

Granskningen visar att eleverna upplever att det finns en stor variation i hur lärarna kan ge dem relevant återkoppling på deras kunskapsutveckling. I vissa ämnen får de en tät återkoppling med tydliga förklaringar och referenser till aktuell kursplan, medan det i andra ämnen är mer lösryckt.

Skolinspektionen bedömer därmed att rektorn måste utveckla arbetet med att skapa en samsyn på skolan och stödja lärarna i deras arbete bedöma elevernas kunskaper. Till exempel genom strukturerade samverkansformer och stöd till läraren för att hitta ändamålsenliga bedömningsformer och bedömningssituationer i olika ämnen.

Uppföljning

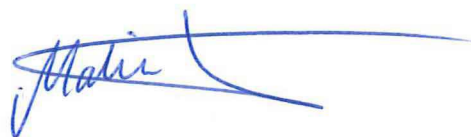
Huvudmannen ska senast den 1 januari 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till *skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:6993) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Malin Lundquist
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/obehoriga-larare/>

Bilaga: Författningsstöd

Behörig för undervisning

2 kap. 13 § skollagen

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Enligt 2 kap. 18 § kan dock undantag från 13 § göras om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven eller om det finns något annat skäl med hänsyn till eleverna. I 19 § framgår dock att om en person som avses i 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Enligt 21 § framgår också att i fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare eller förskollärare i skolväsendet gäller att den som ska bedriva undervisning enligt 18 § får anställas högst ett år i sänder.

SFS 2011:326

I behörighetsförordningen preciseras vilken utbildning olika kategorier av lärare ska ha för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet samt andra bestämmelser om behörighet för lärare. I förarbetena till skollagen (**prop. 2009/10:165**) framhålls vikten av att lärare förutom generell lärarkompetens även besitter specifik kompetens. Med specifik kompetens avses att de lärare som används i undervisningen utöver generell lärarkompetens även har specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen (s. 262). Vidare framkommer i propositionen att för att utbildning och undervisning ska hålla hög kvalitet skall huvudmannen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Det är rektor som leder och samordnar arbetet inom sitt verksamhetsområde och har ansvar för att planera så att läraren används för sådan undervisning som läraren har utbildning för.

I regeringens proposition (**2010/11:20**) framgår att ett legitimationssystem är en viktig kvalitetssäkring av lärare och förskollärare och kan därmed höja kvaliteten på den samlade lärarkåren.

Ledning och utveckling av undervisning

2 kap 9 § skollagen

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

2 kap 10 § skollagen

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

4 kap. 4 § skollagen

Rektor är ansvarig för planering, uppföljning och utveckling av utbildningen på skolenheten. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Lgr11 avsnitt 2.8

Rektor i egenskap av pedagogisk ledare har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen

Allmänna råd för bland annat grundskolan för att stödja lärare, rektorer och huvudmän i arbetet med hur skolförfattningarna bör hanteras i den pedagogiska praktiken avseende planering och genomförande av undervisningen.

SKOLFS 2014:44

Rektor ska ansvara för att en nyanställd lärares introduktionsperiod planeras på ett sådant sätt att läraren ges tillräckligt stöd utifrån sina tidigare kunskaper, erfarenheter och förmåga att fungera självständigt i sin yrkesroll. En mentor utses av rektorn till den lärare som genomför introduktionsperioden och mentorn ska så långt det är möjligt ha samma behörighet som läraren. Mentorn ska ges förutsättningar och tillräckligt stöd för att kunna fullgöra sin uppgift.

Skolverkets stödmaterial om introduktionsperiod för nyanställda lärare och förskollärare (2015)

Betyg och bedömning

3 kap. 14 § skollagen

Rektor ansvarar för att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.